

Bruxelles, 10.5.2019.
COM(2019) 232 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE

**Podupiranje ciljeva održivog razvoja u cijelom svijetu:
Zajedničko objedinjeno izvješće Europske unije i njezinih država članica za 2019.**

{SWD(2019) 176 final}

Podupiranje ciljeva održivog razvoja u cijelom svijetu:

Zajedničko objedinjeno izvješće Europske unije i njezinih država članica za 2019.

Dio 1.: Uvod

Program Ujedinjenih naroda za održivi razvoj do 2030.¹ (Program do 2030.), sa svojih 17 ciljeva održivog razvoja, međunarodni je plan za iskorjenjivanje siromaštva i održivi razvoj. On stoga ima neizmjernu važnost kao zajednički program na temelju kojeg sve zemlje moraju djelovati kako bi zadovoljile potrebe ljudi uzimajući u obzir mogućnosti planeta. Europska unija i njezine države članice u potpunosti su predane tomu da same provedu Program do 2030. i promiču njegovu provedbu na globalnoj razini u okviru cijelog niza vanjskih djelovanja. Europskim konsenzusom o razvoju iz 2017.² (Konsenzus) osigurava se novi zajednički politički okvir za razvojnu suradnju EU-a i njegovih država članica kao potpore toj provedbi.

U ovom se izvješću daje kratak sažetak načina na koji EU i njegove države članice u zemljama u razvoju putem razvojne suradnje podupiru provedbu Programa do 2030. Njime se odgovara na konkretnu obvezu iz Konsenzusa o izradi takvog izvješća 2019. i svake četiri godine nakon toga. Izvješće je usmjereno na razdoblje nakon rujna 2015., kad je Opća skupština Ujedinjenih naroda donijela Program do 2030., te čini doprinos izvješćivanju EU-a na Političkom forumu na visokoj razini o održivom razvoju 2019.

U ovom se izvješću pokazuje napredak koji su EU i države članice ostvarili dosad te kako namjeravaju nastaviti sa svojim aktivnostima. U njemu se pokazuje da su oni kolektivno pridonijeli provedbi svih ciljeva održivog razvoja u svim svjetskim regijama u razvoju. EU i njegove države članice blisko su surađivali na izradi izvješća, u savjetovanju s drugim partnerima, uključujući Europski parlament i civilno društvo. Priloženi Radni dokument službi Komisije dopunjuje ovo Izvješće detaljnim informacijama o napretku koji je ostvaren u okviru svakog cilja održivog razvoja, uključujući konkretne primjere djelovanja EU-a i njegovih država članica.

Dio 2.: Vrijednosti i načela EU-a

EU i njegove države članice dosljedno su i čvrsto podupirali:

- multilateralni globalni poredak koji se temelji na pravilima i u čijem su središtu Ujedinjeni narodi,
- dostojanstven život za sve, koji se sastoji od gospodarskog blagostanja i učinkovitosti, miroljubivih društava, društvene uključenosti i ekološke odgovornosti, i
- vladavinu prava, demokraciju te načela ravnopravnosti i solidarnosti.

Pristup EU-a i njegovih država članica globalnim izazovima u potpunosti odražava Program

¹ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld/publication>

² https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/european-consensus-on-development-final-20170626_en.pdf

do 2030., zajedno s Akcijskim planom iz Addis Abebe o financiranju razvoja³ te Pariškim sporazumom o klimatskim promjenama⁴. Provedba Programa do 2030. i ostalih sporazuma u središtu je vanjskog djelovanja EU-a. U Globalnoj strategiji za vanjsku i sigurnosnu politiku EU-a⁵ predstavljena je sveobuhvatna vizija za zajednički i vjerodostojan globalni angažman Unije koji je osjetljiv na potrebe. Cilj je provesti ciljeve održivog razvoja na sveobuhvatan i strateški način, usmjeravajući se na njihove međusobne povezanosti i vodeći računa o učincima djelovanja EU-a i njegovih država članica na svim razinama. Osim toga, EU i njegove države članice nastoje predano surađivati na usklađeniji i koordiniraniji način radi potpore provedbi Programa do 2030.

EU i njegove države članice primjenjuju pristup razvojnoj suradnji utemeljen na pravima, obuhvaćajući sva ljudska prava. Promiču uključenost i sudjelovanje, nediskriminaciju, ravnopravnost i pravičnost te transparentnost i odgovornost. Nastoje osigurati da „nitko ne bude zapostavljen“, bez obzira na mjesto stanovanja i neovisno o etničkoj pripadnosti, spolu, mišljenju, dobi, invaliditetu, religiji ili uvjerenju, seksualnoj orijentaciji i rodnom identitetu, migracijskom statusu ili drugim čimbenicima.

Ravnopravnost spolova u srži je vrijednosti EU-a i sadržana je u njegovu pravnom i političkom okviru. Žene i djevojke ključni su akteri u razvoju i promjenama. Ravnopravnost spolova od presudne je važnosti za održivi razvoj.

Ravnopravnost spolova

EU i njegove države članice promiču potpuno ostvarenje i potpuno uživanje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda za sve žene i djevojke, uključujući osiguravanje tjelesnog i duševnog integriteta djevojaka i žena, rad na iskorjenjivanju trgovine ljudima, promicanje socijalnih i ekonomskih prava djevojaka i žena te jačanje njihova glasa i sudjelovanja u donošenju odluka. Primjer je toga inicijativa Spotlight⁶ – višegodišnje globalno partnerstvo između EU-a i UN-a pokrenuto 2017. i usmjereno na uklanjanje svih oblika nasilja nad ženama i djevojkama. EU je pridonio s 500 milijuna EUR inicijativi za izradu sveobuhvatnih programa u ograničenom broju zemalja, koji su dopunjeni regionalnim programima. EU i njegove države članice rade i na osnaživanju žena kao načina za jačanje produktivnosti poduzeća i ubrzanje gospodarskog rasta, socijalne kohezije i socijalne pravde te su 2017. za potporu ravnopravnosti spolova namijenili više od 25 milijardi EUR⁷.

Dio 3.: Napredak u ostvarivanju Programa do 2030.

Glavni cilj politike razvojne suradnje EU-a i njegovih država članica jest iskorjenjivanje siromaštva. Kako bi proveli ciljeve održivog razvoja, ubrzali su svoj rad na otklanjanju problema siromaštva i socijalne isključenosti, uz istodobno podupiranje održivog rasta.

Smanjenje ekstremnog siromaštva jedna je od globalnih priča o uspjehu u posljednjih 30 godina. Međutim, i dalje postoje znatni problemi, među ostalim u najmanje razvijenim

³ https://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf

⁴ <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>

⁵ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eugs_review_web_0.pdf

⁶ <https://www.un.org/en/spotlight-initiative/>

⁷ OECD-ov sustav za izvješćivanje vjerovnika (CRS)

zemljama i zemljama zahvaćenima sukobima, osobito u podsaharskoj Africi. Osim toga, u mnogim se zemljama povećao problem nejednakosti.

Odjeljak 3.1.: Sažetak napretka u vezi s ljudima, planetom, blagostanjem i mirom

Ljudi

EU i njegove države članice pojačali su svoja nastojanja u području ljudskog razvoja. Pritom su nastojali ostvariti:

- univerzalno zdravstveno osiguranje,
- univerzalni pristup kvalitetnom obrazovanju i osposobljavanju,
- primjerenu i održivu socijalnu zaštitu,
- pristojan posao za sve unutar zdravog okruženja, i
- okončanje gladi i pothranjenosti.

Primjerice, poduprli su više od 100 milijuna ljudi u području poljoprivrede i sigurnosti opskrbe hranom i sigurnosti ishrane te pomogli više od 100 milijuna ljudi u ostvarivanju boljeg pristupa zdravstvu i obrazovanju⁸. Poduprli su uključivo cjeloživotno učenje te pravedno i kvalitetno obrazovanje – to je uključivalo i krizne situacije – te pojačano radili na tome da svi imaju znanje, vještine, sposobnosti i prava potrebna za dostojanstven život, budu uključeni u društvo i doprinose svojim zajednicama.

U okviru Programa do 2030. stavljen je novi naglasak na nejednakost, uključujući načelo da se nikoga ne zapostavlja. Od 2015. EU i države članice nastojali su riješiti problem nejednakosti u partnerskim zemljama, među ostalim podupiranjem uključivog rasta, promicanjem sustava socijalne zaštite i socijalne uključenosti te suradnjom s partnerskim zemljama u području sustava progresivnog oporezivanja.

Osim toga, EU i njegove države članice intenzivno su radili na razvoju djelotvornih migracijskih politika u suradnji s partnerskim zemljama. U okviru tih aktivnosti:

- promicali su stabilnost u nestabilnim državama,
- jačali kapacitete vlada za pružanje osnovnih usluga,
- promicali ekološki održive modele rasta, i
- počeli su rješavati problem visokog troška doznaka.

Promicali su dostojanstvo, otpornost i sposobnosti prisilno raseljenih osoba te njihovo uključivanje u gospodarski i društveni život u zajednicama domaćinima.

Mobilnost i migracije

⁸ https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/annual-report-2018-hres-20190212_en.pdf

Migracije su globalni izazov. Za dobro upravljanje migracijama potrebna je zajednička globalna odgovornost i dugoročna suradnja. EU i njegove države članice podupirali su treće zemlje podrijetla, tranzita i odredišta radi potpore cjelovitim politikama za sigurne, propisne i zakonite migracije. EU je pitanja migracija u potpunosti ugradio u odnose sa svojim vanjskim partnerima. Razvojnim programima pridonijelo se rješavanju temeljnih uzroka nezakonitih migracija, primjerice u okviru Kriznog uzajamnog fonda EU-a za Afriku⁹ te potporom sprečavanju sukoba, dobrom upravljanju i otvaranju novih radnih mjesta.

Planet

Posljedice klimatskih promjena ozbiljno ugrožavaju razvojne rezultate, stabilnost i blagostanje te stanje okoliša diljem svijeta. Učinci klimatskih promjena pridonose gubitku sredstava za život, raseljavanju i sukobima. Povećanje otpornosti na klimatske promjene od ključne je važnosti za stvaranje miroljubivijeg i sigurnijeg svijeta. Financijski tokovi i ulaganja trebali bi se preusmjeriti u klimatski neutralne tehnologije i poduzeća.

Više od 70 % siromašnog stanovništva na svijetu živi u ruralnim područjima¹⁰ te izravno ovisi o bioraznolikosti i uslugama ekosustava, koji im osiguravaju osnovna sredstva za život. Međutim, ti su sustavi ozbiljno ugroženi. Bolje upravljanje prirodnim resursima ima središnju ulogu u rješavanju problema gubitka bioraznolikosti i klimatskih promjena, uz istodobno jačanje konkurentnosti poduzeća i otvaranje održivih radnih mjesta. EU od 2015. provodi inicijativu „Bioraznolikost za život“¹¹ u cilju:

- zaštite ekosustava,
- suzbijanja kriminala povezanog s divljim biljnim i životinjskim vrstama, i
- promicanja zelenog gospodarstva u zemljama u razvoju.

Mnoge države članice EU-a uključile su zaštitu okoliša, učinkovito korištenje resursa i klimatske promjene kao integralne dijelove svojih strategija za razvojnu suradnju, primjerice u programima za zaštitu ekosustava, smanjenje onečišćenja, otvaranje zelenih radnih mjesta i promicanje održive potrošnje i proizvodnje te održive urbanizacije.

EU je radio na promicanju šireg prihvaćanja njegovih održivih energetske prakse, uzimajući u obzir konkretne okolnosti u zemljama u razvoju. Ostvarivanjem sinergija između Pariškog sporazuma o klimatskim promjenama i Programa do 2030. izbjegao je udvostručivanja, smanjio administrativne troškove i promovirao pristupe koji su korisni za sve.

EU i njegove države članice podupirali su zemlje u razvoju i zemlje u usponu u njihovu prijelazu na kružno gospodarstvo te pripremu i provedbu njihovih doprinosa određenih na nacionalnoj razini u skladu s Pariškim sporazumom. EU je namijenio 3,7 milijardi EUR financiranja održivih izvora energije u razdoblju 2014.–2020. te je na putu da ostvari:

- pristup energiji za otprilike 40 milijuna ljudi,

⁹ https://ec.europa.eu/trustfundforafrica/content/homepage_en

¹⁰ *Poverty and Shared Prosperity 2018: Piecing Together the Poverty Puzzle*. Svjetska banka, Washington D.C., Svjetska banka

¹¹ https://ec.europa.eu/europeaid/eu-biodiversity-life-b4life-flagship-initiative-brochure_en

- dodatni kapacitet za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora od 6,5 gigavata, i
- godišnje uštede emisija CO₂ od približno 15 milijuna tona putem mjera za energetske učinkovitost¹².

Održivi izvori energije i klimatske promjene

EU i njegove države članice pridonijeli su 2017. s više od 23 milijarde EUR¹³ podupiranju zemalja u razvoju u njihovim nastojanjima da riješe problem klimatskih promjena i da im se prilagode. To uključuje 2,6 milijardi EUR iz Europske investicijske banke (EIB), banke EU-a koja se obvezala da će 35 % svojih aktivnosti izvan EU-a do 2020. usmjeriti u rješavanje problema klimatskih promjena. Partnerske zemlje u sve su se većoj mjeri bavile pitanjem održivih izvora energije kao međusektorskim pitanjem važnim za provedbu Programa do 2030. i Pariškog sporazuma te čimbenikom koji omogućuje gospodarski rast i održivi razvoj. Globalni savez za borbu protiv klimatskih promjena plus (GCCA+) vodeća je inicijativa EU-a¹⁴ kojom se najosjetljivijim zemljama u svijetu pomaže u borbi protiv klimatskih promjena u okviru više od 70 projekata.

Blagostanje

Od 2015. EU i njegove države članice promovirali su uključivi održivi rast i pristojna radna mjesta u zemljama u razvoju, kao i socijalnu zaštitu. Prioritet je bio pružiti potporu partnerskim zemljama u izradi okvira politika za uključiv i održiv gospodarski razvoj. Poduzete mjere uključuju:

- proračunsku potporu kojom se vladama omogućuje mobiliziranje domaćih sredstava i njihovo djelotvorno korištenje,
- mješovito financiranje, proračunska jamstva i druge inovativne financijske instrumente za mobilizaciju javnog kreditiranja i privatnih ulaganja, i
- pomoć za trgovinu kojom se zemljama u razvoju pomaže u dobivanju pristupa pogodnostima od proširene trgovine s EU-om.

Od 2016. izričit cilj proračunske potpore postalo je otvaranje novih radnih mjesta. EU je pojačao korištenje jamstava radi smanjivanja rizika ulaganja u održivi razvoj i u otvaranje novih radnih mjesta te ih je povezao s tehničkom pomoći i, prema potrebi, proračunskom potporom.

¹² https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/staff-working-document-energy-20180222_en.pdf

¹³ OECD-ov sustav za izvješćivanje vjerovnika

¹⁴ <http://www.gcca.eu/>

Ulaganje i trgovina

Europski plan za vanjska ulaganja¹⁵ primjer je višedimenzionalnog instrumenta za promicanje održivog razvoja povećanjem blagostanja i otvaranjem novih radnih mjesta, osobito za žene i djecu. U okviru tog plana do 2018. uloženo je 3,7 milijardi EUR s pomoću kojih je, primjenom učinka poluge, prikupljeno više od 37,1 milijarda EUR dodatnih javnih i privatnih ulaganja za poboljšanje gospodarskog i socijalnog razvoja u Africi i europskom susjedstvu. Time se znatno približilo cilju od 44 milijarde EUR ulaganja koja je potrebno prikupiti do 2020. Pri provedbi Plana za vanjska ulaganja posebna se pozornost pridaje zemljama za koje je utvrđeno da su suočene s nestabilnošću ili sukobima, najmanje razvijenim zemljama i prezaduženim siromašnim zemljama. U okviru EU-ove ažurirane strategije „Pomoć za trgovinu”¹⁶ iz 2017. pomaže se partnerskim zemljama, osobito najmanje razvijenim zemljama, da povećaju koristi od trgovinskih sporazuma s EU-om i sustava jednostranih povlastica.

Mir

Mnoge regije svijeta suočene su s problemima koji proizlaze iz otvorenih sukoba ili iz društvenog nasilja i napetosti, čime se ugrožavaju ljudska prava i demokracija. EU i njegove države članice primjenjuju integrirani pristup sprečavanju sukoba i izgradnji mira, koji obuhvaća:

- rano upozoravanje i analizu,
- humanitarni odgovor vođen humanitarnim načelima¹⁷,
- posredovanje u sukobu i rješavanje sukoba, otklanjanje temeljnih uzroka sukoba i oporavak nakon okončanja sukoba, te
- promicanje ključne uloge žena u tim procesima.

Od 2015. EU i njegove države članice pojačali su usmjerenost na države koje su pogođene sukobima i nestabilne države. Pridonijeli su izgradnji međunarodnog mira i sigurnosti u okviru operacija i osposobljavanja, s jakim naglaskom na sprečavanje i posredovanje. Osim toga, nastojali su riješiti problem klimatskih promjena i uništavanja okoliša, koji su među najvećim novim prijetnjama miru i sigurnosti.

EU i njegove države članice bili su među najvećim zagovornicima demokracije, ljudskih prava, dobrog upravljanja i vladavine prava. Pomagali su vladama u pružanju osnovnih usluga i pristupa pravosuđu te su promicali ravnopravnost spolova. Uхватili su se u koštac s problemom sužavanja prostora za javnu i političku raspravu te sudjelovanje građana time što su jačali civilno društvo. Osigurali su gotovo 30 milijardi EUR za potporu participativnom razvoju i dobrom upravljanju u 2017.

¹⁵ https://ec.europa.eu/commission/eu-external-investment-plan_en

¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0667&from=EN>

¹⁷ Humanost, neutralnost, nepristranost, neovisnost

Demokracija, vladavina prava i ljudska prava te dobro upravljanje

Predanost EU-a demokraciji, vladavini prava, ljudskim pravima i dobrom upravljanju odražava se u njegovu aktualnom Akcijskom planu za ljudska prava i demokraciju¹⁸. Zahvaljujući tom planu ojačana je demokracija, pri čemu je poseban naglasak stavljen na predstavničku i participativnu demokraciju, politički pluralizam, transparentnost i odgovornost. Njime se pružala potpora parlamentima, političkim strankama i civilnom društvu te je bio usmjeren na rješavanje problema negativnih trendova kao što su kampanje dezinformiranja, zloupotreba velikih podataka i smanjenje povjerenja u demokratske institucije.

Odjeljak 3.2.: Ostvarivanje boljeg napretka s pomoću integriranih pristupa

Rad na istodobnom ostvarivanju nekoliko ciljeva održivog razvoja

Od 2015. EU i njegove države članice pojačano primjenjuju međusobno povezani pristup razvojnoj suradnji. Programima za osiguravanje sigurnosti ljudi u sektorima kao što je poljoprivreda na sljedeći je način ostvaren doprinos u pogledu brojnih ciljeva održivog razvoja:

- povećanjem produktivnosti,
- otvaranjem novih radnih mjesta,
- promicanjem učinkovitijeg korištenja vode i energije, te
- zaštitom bioraznolikosti, čime je ostvaren doprinos u pogledu brojnih ciljeva održivog razvoja.

U okviru Partnerstva Afrika – EU¹⁹, u tijeku je dijalog na ministarskoj razini kojim se nastoje utvrditi zajednički pristupi u području poljoprivrede, primjerice radi potpore održivosti i mladim ljudima.

Potrebno je više takvih koordiniranih pristupa i bolje izvješćivanje o posrednim koristima.

Mladi

Kako bi pružili potporu mladima kao čimbenicima promjene, EU i njegove države članice podupirali su aktivno sudjelovanje mladih u mirovnim procesima, pridonosili su stvaranju mogućnosti za zapošljavanje, uključujući i za mlade žene, podupirali su djelotvorne politike u području obrazovanja i strukovnog osposobljavanja, povećali su pristup mladima digitalnim tehnologijama i uslugama te ojačali prava mladih osoba i njihovu uključenost u javne poslove. U okviru Saveza Afrike i Europe za održiva ulaganja i radna mjesta²⁰, koji je pokrenut u rujnu 2018., nastoje se stvoriti mogućnosti za održivo zapošljavanje u Africi, s posebnim

¹⁸ [https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/](https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_action_plan_on_human_rights_and_democracy_en_2.pdf)

[eu_action_plan_on_human_rights_and_democracy_en_2.pdf](https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_action_plan_on_human_rights_and_democracy_en_2.pdf)

¹⁹ <https://africa-eu-partnership.org/en/partnership-and-joint-africa-eu-strategy>

²⁰ [https://www.africa-eu-](https://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/en_communication_on_a_new_alliance.pdf)

[partnership.org/sites/default/files/documents/en_communication_on_a_new_alliance.pdf](https://www.africa-eu-partnership.org/sites/default/files/documents/en_communication_on_a_new_alliance.pdf)

naglasakom na osposobljavanje žena i mladih osoba kako bi stekli vještine koje se traže na tržištu rada.

Povezanost razvojne politike i drugih politika

EU i njegove države članice nastojali su osigurati povezanost razvojne politike i drugih područja politika kao što su mir i stabilnost, trgovina i ulaganje, energetika, poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene te migracije, s obzirom na to da ta područja politika imaju velik zajednički učinak na održivi razvoj u partnerskim zemljama.

EU i njegove države članice pružali su tehničku, financijsku i političku potporu radi otklanjanja temeljnih uzroka nesigurnosti i sukoba te promicanja stabilnosti. Dobar je primjer toga integrirani pristup sukobu i krizama, koji je utvrđen u Globalnoj strategiji te kojim se stvaraju sinergije između humanitarnih mjera, mjera održivog razvoja i mjera za izgradnju mira radi:

- sprečavanja i preobrazbe nasilnih sukoba,
- povećanja otpornosti stanovništva pogođenog sukobima,
- ublažavanja rizika od budućih kriza, i
- pripremanja terena za održivi razvoj.

Krizni uzajamni fond EU-a za Afriku još je jedan primjer sveobuhvatnog pristupa podupiranju partnerskih zemalja u Africi kako bi se potaknula dugoročna stabilnost i otklonili pokretači destabilizacije, prisilnog raseljavanja i nezakonitih migracija i to radom na poveznicama među razvojnim mjerama, mjerama za sprečavanja sukoba i mjerama kratkoročnih reakcija na krizne situacije.

EU je dosljedno promicao trgovinu sa zemljama u razvoju putem trgovinskih sporazuma, uključujući i sporazume o gospodarskom partnerstvu s afričkim, karipskim i pacifičkim zemljama, te putem režima jednostranih trgovinskih povlastica za osjetljive zemlje u razvoju, uključujući i najmanje razvijene zemlje. EU je najotvorenije tržište za zemlje u razvoju te najvažnije izvozno tržište za najmanje razvijene zemlje. EU je 2017. uvezao robu u vrijednosti od 68 milijardi EUR iz zemalja korisnica triju aranžmana u okviru općeg sustava povlastica²¹. EU stavlja sve veći naglasak na uključivanje dimenzije održivosti u trgovinske politike.

Usklađenost politika u svrhu razvoja

Usklađenost politika u svrhu razvoja²² (PCD) načelo je kojim se nastoji povećati pozitivne učinke te na najmanju moguću mjeru smanjiti negativne učinke politika EU-a na zemlje u razvoju, promicati sinergije među politikama EU-a i time povećati razvojnu učinkovitost. To je bitan element nastojanja EU-a da poveća usklađenost između unutarnjih i vanjskih politika radi potpore ciljevima održivog razvoja. Načelo usklađenosti politika u svrhu razvoja ujedno

²¹ http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/index_en.htm

²² https://ec.europa.eu/europeaid/policies/policy-coherence-development_en

značajno doprinosi širem zalaganju za ostvarenje usklađenosti politika u svrhu održivog razvoja.

Komisija je načelo usklađenosti politika u svrhu razvoja integrirala u svoj cjelokupni rad na provedbi Programa do 2030. Primjerice, u području upravljanja oceanima Uredba EU-a o nezakonitom, neprijavljenom i nereguliranom ribolovu²³ i Europska strategija za plastiku u kružnom gospodarstvu²⁴ važne su mjere koje donose korist zemljama u razvoju. U području migracija Komisija je donijela niz mjera kako bi se uzeli u obzir izazovi koje imaju zemlje u razvoju. EU je 2017. donio nove ključne prioritete mjere²⁵ za borbu protiv trgovine ljudima u EU-u.

Dio 4.: Partnerstva

EU i njegove države članice obvezale su se na:

- bolju suradnju radi potpore ciljevima održivog razvoja,
- prilagođavanje partnerstva kako bi ona što bolje odgovarala potrebama i okolnostima zemalja u razvoju, te
- izgradnju jačih partnerstva s ostalim razvojnim dionicima.

Oni su zajedno i dalje najveći pružatelj službene razvojne pomoći u svijetu te su u tu svrhu 2018. izdvojili 74,4 milijarde EUR. Radili su na promicanju usklađene kombinacije:

- djelotvornih politika i institucija u partnerskim zemljama,
- mobilizacije domaćih sredstava usmjerenih na područja u kojima postoji najveća potreba za njima,
- privatnih ulaganja, i
- ciljane službene razvojne pomoći koja je prilagođena okolnostima u pojedinoj zemlji i kojom se nadopunjuju ostala sredstva.

Odjeljak 4.1.: Bolja suradnja

EU i njegove države članice radili su usklađenje i koordiniranije u okviru svoje razvojne suradnje te su time povećali djelotvornost, učinak i odgovornost.

Na temelju snažnog okvira zajedničkih ciljeva i mjera, koji je predviđen u Programu do 2030., EU i države članice promicali su više zajedničkog rada kojim je smanjeno opterećenje za partnerske vlade te je omogućeno stavljanje jačeg naglaska na njihove ključne prioritete. EU i njegove države članice učinkovitije su dijelili analize, stručno znanje i resurse

te se njihov zajednički rad sve više odvijao u okviru potpore ciljevima održivog razvoja. Prema stanju iz veljače 2019. za 23 partnerske zemlje doneseno je zajedničko programiranje²⁶, a u 36 je bilo u izradi. U postupku su izrade i zajednički okviri za rezultate kako bi se bolje mjerio zajednički učinak EU-a i država članica u podupiranju provedbe ciljeva održivog razvoja.

²³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:02009R1010-20130917&from=EN>

²⁴ <http://ec.europa.eu/environment/circular-economy/pdf/plastics-strategy-brochure.pdf>

²⁵ COM(2017) 728 final, https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/commission-sets-out-priorities-step-eu-action_en.

²⁶ https://ec.europa.eu/europeaid/policies/eu-approach-aid-effectiveness/joint-programming_en

EU, EIB i države članice bili su usklađeniji i u području gospodarske diplomacije. Do 2018. dogovoreni su akcijski planovi za više od 100 zemalja kako bi se poboljšala usklađenost politika i promicala trgovina te univerzalan i pravičan trgovinski sustav utemeljen na pravilima, sustav koji je pošten i otvoren i od kojega svi imaju koristi.

EU i njegove države članice u potpunosti su predani načelima razvojne učinkovitosti te su dosljedno radili na njihovu promicanju. U izvješćima o praćenju u okviru Globalnog partnerstva za učinkovitu razvojnu suradnju²⁷ vidi se da imaju izvrsne rezultate u usklađivanju svoje suradnje s prioritetima zemalja u razvoju. Kad je riječ o transparentnosti, EU svaki mjesec objavljuje podatke u okviru Inicijative za transparentnost međunarodne pomoći²⁸.

Primjeri zajedničkog programiranja

EU i njegove države članice u Maliju rade na novom zajedničkom programiranju za razdoblje nakon 2020. U zemlji s takvim razvojnim, humanitarnim i sigurnosnim problemima od presudne je važnosti zajednički europski odgovor, u koji su uključene sve države članice EU-a koje ondje djeluju. U Kambodži je izvješće o praćenju²⁹ u okviru „Europske strategije razvojne suradnje za Kambodžu za razdoblje 2014.–2018.” korišteno kao osnova za zajednički dijalog o politikama s vladom i drugim dionicima, uključujući kambodžanski parlament i civilno društvo.

Odjeljak 4.2.: Bolja suradnja s partnerima

Jača partnerstva prilagođena okolnostima u pojedinoj zemlji u razvoju

Od 2015. EU i njegove države članice pojačali su svoju potporu partnerskim zemljama u razvoju kako bi one pri izradi svojih nacionalnih planova i proračuna te u njihovoj provedbi vodile računa o ciljevima održivog razvoja. To se provodilo na način koji je bio sve više diversificiran i prilagođen, a pritom se potpora usmjeravala u zemlje u kojima postoje najveće potrebe za potporom, osobito zemlje koje su najmanje razvijene, odnosno koje su nestabilne ili se nalaze u sukobu, pa je stoga mogućnost prikupljanja financijskih sredstava u njima najniža.

U najmanje razvijenim zemljama službena razvojna pomoć EU-a i njegovih država članica činila je znatan dio sredstava nacionalnih vlada za pružanje osnovnih usluga. Udio u bruto nacionalnom dohotku koji su EU i njegove države članice pružili najmanje razvijenim zemljama u obliku službene razvojne pomoći povećao se 2017. s 0,11 % na 0,12 %, no to je i dalje niže od zajedničkog cilja EU-a od 0,15 %–0,20 % u kratkom roku, odnosno 0,20 % do 2030. Nestabilne zemlje i zemlje zahvaćene sukobima izvor su posebnih izazova za razvojnu suradnju. Za nestabilne je države 2017. namijenjen iznos od 21 milijarde EUR ili 27,7 % proračuna EU-a za razvojnu suradnju.

²⁷ <http://effectivecooperation.org/monitoring-country-progress/country-and-territory-monitoring-profiles/>

²⁸ <https://iatistandard.org/en/>

²⁹ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/joint_strategy_first_monitoring_report_en.pdf

Revidiranom europskom politikom susjedstva³⁰ pridonosi se stabilizaciji neposrednog susjedstva EU-a, što je i glavni cilj te politike. Njome se osigurava diferencirani pristup partnerima utemeljen na različitim okolnostima u kojima se oni nalaze, kao i na interesima EU-a. Tom politikom osigurava se čvrst okvir za potporu reformama u sljedećim područjima:

- dobro upravljanje, demokracija, vladavina prava i ljudska prava,
- uključiv gospodarski i socijalni razvoj, otvaranje novih radnih mjesta i mogućnosti za mlade te suradnja s partnerima u području energetske sigurnosti i borbe protiv klimatskih promjena,
- sigurnost, borba protiv terorizma, politike suzbijanja radikalizacije i sprečavanje sukoba, te
- migracije i mobilnost, otklanjanje temeljnih uzroka nezakonitih migracija uz istodobno promicanje sigurne i zakonite mobilnosti.

Na temelju prioriteta europske politike susjedstva daje se velik doprinos poticanju održivosti u tim zemljama i njihovoj sposobnosti da ispune ciljeve održivog razvoja.

Naprednije zemlje u razvoju važne su za provedbu Programa do 2030. te, kao velika gospodarstva, imaju sve veći utjecaj na globalne izazove poput klimatskih promjena. EU i njegove države članice izgradili su inovativne nove odnose s tim zemljama u okviru provedbe Programa do 2030.

Inovativna suradnja s naprednijim zemljama u razvoju

EU i njegove države članice ojačale su partnerstva za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja s nizom naprednijih zemalja u razvoju, uključujući i s onima u Aziji i Latinskoj Americi. Ti odnosi nadilaze tradicionalno korištenje službene razvojne pomoći i uključuju niz usmjerenih intervencija, uključujući i inovativne financijske instrumente kao što su mješovito financiranje bespovratnim sredstvima i zajmovima, proračunska jamstva, zelene obveznice i rizični kapital, kao i razmjenu iskustava i trostranu suradnju (u okviru koje razvijene zemlje i zemlje u razvoju mogu objediniti svoja sredstva radi pružanja potpore trećoj zemlji u razvoju). Iako se njime usmjeravaju manji iznosi financijskih sredstava, ovakvim se pristupom ti odnosi produbljuju jer se usmjeravaju na zajedničke interese iz Programa do 2030.

Inovativni instrumenti i održivo financiranje

Inovativno financiranje može pomoći u provedbi ciljeva održivog razvoja ako dostatna sredstva nisu osigurana drugim vrstama financiranja. EU i njegove države članice razvili su inovativne pristupe kako bi se povećali financijski tokovi prema zemljama u razvoju i kako bi se učinkovitije koristila dostupna sredstva. S pomoću inovativnih mehanizama financiranja, kao što su zelene obveznice, zamjene duga i porezi na financijske transakcije, prikupljeno je više od 2,4 milijarde EUR za ulaganja u 2017.³¹ EU-ovim Akcijskim planom iz 2018. o financiranju održivog rasta³² počinje se:

- pomagati u usmjeravanju tokova kapitala prema održivim ulaganjima,

³⁰ https://eeas.europa.eu/diplomatic-network/european-neighbourhood-policy-enp_en

³¹ https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/report-investing-sustainable-dev-20180423_en.pdf

³² COM(2018) 097 final

- bolje upravljati financijskim rizicima koji proizlaze iz uništavanja okoliša i drugih problema, te
- poticati transparentnost i održivija, dugoročna perspektiva na financijskim tržištima i među poduzećima na svjetskoj razini.

Bolja suradnja s ostalima

EU i njegove države članice ojačale su i svoja partnerstva s lokalnim vlastima, civilnim društvom, građanima, privatnim sektorom, privatnim zakladama, akademskim i istraživačkim ustanovama te multilateralnim organizacijama.

Civilno društvo

EU i njegove države članice promicali su sudjelovanje organizacija civilnog društva u razvoju te su poticali sve dijelove društva da se u njega aktivno uključe. Ti su se ciljevi promicali tematskim programom EU-a „Organizacije civilnog društva i lokalne vlasti³³” te u sklopu 25 okvirnih sporazuma o partnerstvu, kojima su se organizacije civilnog društva podupirale kao pružatelji ključnih usluga i kao središnji dionici u pitanjima dobrog upravljanja.

Lokalne vlasti

Ostvarivanje ciljeva održivog razvoja uvelike ovisi o aktivnoj uključenosti regionalnih i lokalnih vlasti, osobito s pomoću posebnih pristupa za prenošenje ciljeva održivog razvoja u njihov kontekst. EU i njegove države članice podupirali su transparentnost, odgovornost i reforme usmjerene na decentralizaciju kako bi se ojačala uloga regionalnih i lokalnih vlasti u području boljeg upravljanja i razvojnog učinka. Ojačali su svoju suradnju s lokalnim i drugim podnacionalnim vlastima, među ostalim, decentraliziranom suradnjom.

Multilateralne organizacije

EU i njegove države članice radili su na povećanju djelotvornosti multilateralnih organizacija, uključujući i sustav Ujedinjenih naroda. Te organizacije poticalo se da svoje aktivnosti planiranja i operativne aktivnosti usklade s Programom do 2030. radi potpore nacionalnim strategijama zemalja u razvoju. EU i UN obnovili su 2018. svoje partnerstvo u području razvoja radi potpore provedbi ciljeva održivog razvoja na razini pojedinih država.

Slušanje drugih dionika

S mnogim dionicima (uključujući organizacije civilnog društva, sindikate, poslovna udruženja, lokalne vlasti i međunarodne organizacije) provedeno je savjetovanje tijekom izrade ovog izvješća te su u njega uključena mnoga stajališta. Istaknuta pitanja koja je potrebno kontinuirano pratiti uključuju:

- informiranje javnosti o ciljevima održivog razvoja,
- bolje savjetovanje s dionicima pri osmišljavanju politika i projekata,
- potrebu za pouzdanim okvirom za praćenje i odgovornost,
- potrebu za većim usmjerenjem na ograničenja planeta i klimatsko djelovanje,
- veće usmjeravanje na demokraciju, ljudska prava i dobro upravljanje,
- veće usmjeravanje na procjenu učinka politika EU-a na zemlje u razvoju,

³³ https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/cso-la-mip-2014-2020_en.pdf

- uključivanje pitanja nejednakosti, načela da se nikoga ne zapostavlja, prava osoba s invaliditetom i ravnopravnosti spolova,
- zadržavanje usmjerenosti na siromaštvo uz istodobno priznavanje važnosti drugih ciljeva, kao što je sigurnost,
- jačanje javno-privatnih partnerstva te poticajnog okruženja za poduzeća,
- osiguravanje toga da se poduzeća pridržavaju normi (o ljudskim pravima, zaštiti okoliša itd.), i
- potporu ulozi lokalnih vlasti u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja, uključujući i u radu s privatnim sektorom.

Odjeljak 4.3.: Iskorištavanje svih sredstava na najbolji mogući način

EU i njegove države članice aktivno provode Akcijski plan iz Addis Abebe, kojim se nastoji promicati mobilizacija svih (financijskih i nefinancijskih) sredstava za provedbu i njihovo iskorištavanje na najbolji mogući način te svih oblika partnerstva radi ostvarivanja ciljeva održivog razvoja.

Mobilizacija domaćih sredstava

EU-ovim pristupom „Prikupljaj više, troši pametnije³⁴” podupiralo se zemlje u razvoju u: i. poboljšanju mobilizacije domaćih prihoda, ii. djelotvornijem i učinkovitijem korištenju javnih rashoda i iii. upravljanju dugom. Programima proračunske potpore u 88 zemalja ostvareni su i veliki doprinosi u promicanju dobrog upravljanja, upravljanja javnim financijama i mobilizacije domaćih sredstava³⁵. EU podupire zemlje u razvoju u izgradnji financijskih regulatornih okvira koji su pogodniji za održiva ulaganja i održivo financiranje.

Službena razvojna pomoć i dalje ima značajnu ulogu u mnogim zemljama u razvoju. Od 2015. EU i njegove države članice pojačano su koristili službenu razvojnu pomoć kako bi prikupili dodatna financijska sredstva za održivi razvoj, primjerice podupiranjem učinkovitijeg prikupljanja prihoda za partnerske vlade ili mobiliziranjem privatnih ulaganja radi jačanja zapošljavanja i rasta.

Procjenjuje se da šteta koju zemlje u razvoju trpe zbog nezakonitih financijskih tokova iznosi gotovo 1 bilijun EUR godišnje. U mnogim zemljama u razvoju sve je teže upravljati troškovima servisiranja duga. EU i države članice aktivno su radili na suzbijanju utaje poreza i otklanjanju problema povezanih s dugom kao što su manjinski vjerovnici koji ne surađuju.

Mobilizacija privatnih ulaganja

S obzirom na važnost privatnog sektora kao doprinositelja rastu i otvaranju novih radnih mjesta, EU i države članice poduzeli su snažne mjere radi promicanja razvoja privatnog

³⁴ <https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/swd-collect-more-spend-better.pdf>

³⁵ <https://myintracomm.ec.europa.eu/dg/devco/eu-development-policy/budget-support-public-finance-domestic-revenue/Documents/budget-support/Budget%20Support%20-%20Trends%20%20Results%202018%20FINAL.pdf>

sektora. Važne novije inicijative EU-a uključuju Plan za vanjska ulaganja, Savez Afrike i Europe za održiva ulaganja i radna mjesta te proces Održiva poduzeća za Afriku³⁶. Bilateralni programi država članica EU-a uključuju davanje kredita, jamstava i tehničke pomoći mikropoduzećima te malim i srednjim poduzećima u partnerskim zemljama. EU i njegove države članice u povećanoj su mjeri kao ključan razvojni mehanizam koristili mješovito financiranje, pri čemu se javnim bespovratnim sredstvima mobiliziraju javna i privatna ulaganja u održivi razvoj.

Znanost, tehnologija i inovacije

Znanost, tehnologija i inovacije od središnje su važnosti za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja. Primjerice, Partnerstvo za istraživanje i inovacije između EU-a i Afrike za sigurnost hrane i prehrane te održivu poljoprivredu³⁷, u vrijednosti od 70 milijuna EUR, uspostavljeno je 2016. radi istraživanja u četirima područjima:

- održivo povećanje poljoprivredne proizvodnje,
- poljoprivredni i prehrambeni sustavi za ishranu,
- poljoprivredna tržišta i trgovina, i
- međusektorska pitanja kao što su istraživačka infrastruktura, izgradnja kapaciteta i promatranje zemlje.

Dio 5.: Praćenje i izvješćivanje

Sustavi za izvješćivanje EU-a i država članica

EU i njegove države članice poboljšali su svoje izvješćivanje o razvojnoj suradnji kako bi jasnije prikazali svoj doprinos ostvarivanju ciljeva održivog razvoja. Radili su i na poboljšanju globalnih sustava za izvješćivanje o tim doprinosima. EU je revidirao svoj okvir za rezultate kako bi se izričitije vodilo računa o ciljevima održivog razvoja te je pritom, gdje je to bilo moguće, kao osnovu za revidirani okvir koristio pokazatelje UN-a za ciljeve održivog razvoja. Neki od većih izazova s kojima se EU i njegove države članice tek moraju suočiti su sljedeći:

- proširenje primjene sustava za rezultate,
- usklađivanje tih sustava s ciljevima održivog razvoja, i
- postupna izrada zajedničkog okvira za rezultate za EU i njegove države članice.

Potpora za prikupljanje podataka i njihovo korištenje u zemljama u razvoju

EU i njegove države članice povećali su statističku sposobnost zemalja u razvoju u području izrade i analiziranja podataka kako bi to područje moglo služiti kao temelj za politike i donošenje odluka. Sredstva EU-a i njegovih država članica čine gotovo 50 % svih donatorskih potpora u tom području³⁸. Međutim, potrebno je učiniti više, uključujući izgradnju sposobnosti za raščlanjene podatke, kako bi se pomoglo osigurati da nijedan segment društva ne bude isključen iz napretka prema iskorjenjivanju siromaštva i održivom razvoju.

³⁶ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/sustainable-business-for-africa_en.pdf

³⁷ https://ec.europa.eu/research/iscp/pdf/policy/eu-africa_research_innovation_cooperation_on_fnssa_en.pdf

³⁸ OECD-ov sustav za izvješćivanje vjerovnika

Dio 6.: Zaključci

Od 2015. EU i njegove države članice zajednički su radili na svim ciljevima održivog razvoja i sredstvima za njegovu provedbu –radili su to u partnerstvu sa svim partnerskim zemljama u razvoju i ostalim razvojnim dionicima. Oni uče na temelju prethodno stečenih iskustava, pri čemu se prilagođavaju novim okolnostima i uvode inovacije u međunarodnu suradnju. U Izvješću i popratnom Radnom dokumentu službi Komisije pokazuje se da su:

- bolje surađivali u cilju pružanja potpore ciljevima održivog razvoja, uključujući i putem pojačanog zajedničkog programiranja, zajedničke provedbe i zajedničkih okvira za rezultate,
- vodili računa o međusobnoj povezanosti ciljeva održivog razvoja radi ostvarivanja bolje integrirane i usklađenije politike i provedbe,
- u središte tog rada stavili socijalni i ljudski razvoj, tako što su u svoje programe uključili pristojna radna mjesta i socijalnu zaštitu,
- u svoje programe uključili ravnopravnost spolova radi smanjenja siromaštva i promicanja održivog razvoja,
- u svoje programe uključili ublažavanje posljedica klimatskih promjena i prilagođavanje njima, zaštitu okoliša i održivo upravljanje prirodnim resursima te njihovo korištenje,
- programe usmjerili tako da se njima obuhvate osobe koje žive u ekstremnom siromaštvu i osobe koje su u najvećoj mjeri bile zapostavljene,
- rješavali problem nejednakosti kao novi univerzalni problem,
- promicali mir i stabilnost podupiranjem poštovanja ljudskih prava, demokracije i vladavine prava,
- radili u cilju ostvarivanja napretka s obzirom na svoje zajedničke obveze povezane sa službenom razvojnom pomoći, uključujući i za najmanje razvijene zemlje,
- prilagođavali svoju razvojnu suradnju okolnostima koje postoje u pojedinim zemljama u razvoju,
- pojačali suradnju s multilateralnim organizacijama, civilnim društvom i privatnim sektorom, i
- na najmanju moguću mjeru sveli negativni učinak svojih politika na zemlje u razvoju te promicali sinergije između različitih politika i mjera.

Međutim, napredak je potrebno ubrzati. U mnogim se zemljama povećava glad, siromaštvo i nejednakost. Ranjivosti koje proizlaze iz rastućeg vanjskog duga dovode makroekonomsku stabilnost u opasnost. Štete za klimu i okoliš i dalje se povećavaju, čime se zbog iscrpljenih prirodnih resursa i rastućih posljedica klimatskih promjena ugrožava stabilnost i egzistencija. Iako je EU još uvijek predvodnik na globalnoj razini, ispunjavanje zajedničkih obveza EU-a s obzirom na službenu razvojnu pomoć i dalje je izazov.

U ovom se Izvješću ukazuje na potrebu za time da EU i njegove države članice nastave s radom u nizu ključnih područja:

- Razvojnu suradnju potrebno je pomnije uskladiti s ciljevima održivog razvoja kako bi se programima aktivnije i izričitije pridonosilo provedbi ciljeva održivog razvoja.
- Sustavi za izvješćivanje i rezultate trebali bi jasnije pokazivati učinak EU-a i njegovih država članica u pružanju potpore provedbi cilja održivog razvoja, uključujući slučajeve u kojima su mjere usmjerene na više ciljeva.

- EU i njegove države članice moraju pojačati svoja nastojanja u vezi s boljom suradnjom radi ostvarivanja ciljeva održivog razvoja, na primjer putem zajedničkih programa i zajedničkih okvira za rezultate.
- Potrebni su integriraniji pristupi kako bi se osiguralo da se s pomoću ograničenih sredstava ostvari više ciljeva održivog razvoja, primjerice dodatnim uključivanjem okoliša i klimatskog djelovanja ili integriranjem dimenzija rada i okoliša u trgovinske politike.
- Suradnja s partnerskim zemljama trebala bi biti sveobuhvatna, pri čemu bi ključna pristupna točka trebali biti dijalozi o politikama koji se temelje na ciljevima održivog razvoja, a ti dijalozi trebali bi se temeljiti na nacionalnim razvojnim planovima i dobrovoljnim nacionalnim revizijama, pri čemu treba poštovati posebnosti europske politike susjedstva.
- Trebalo bi pojačati potporu zemljama u razvoju u području prikupljanja, analiziranja i korištenja raščlanjenih podataka.

EU i njegove države članice radit će na održavanju napretka ostvarenog od 2015. i na rješavanju pitanja u područjima u kojima je potrebno ubrzano djelovanje. Djelovanje na globalnoj i regionalnoj razini, zajedno s nacionalnim aktivnostima, i dalje je od presudne važnosti za pomoć pri rješavanju globalnih problema. Glavnina posla oko pripreme za to već je u tijeku. EU i njegove države članice u sve će većoj mjeri okvir za svoja partnerstva sa zemljama u razvoju temeljiti na ciljevima održivog razvoja. U okviru sljedećeg dugoročnog proračuna EU-a za razdoblje 2021.–2027. Europska komisija predložila je nove instrumente za financiranje međunarodne suradnje i razvoja, kojima bi EU dobio više sredstava i veću fleksibilnost u prilagođavanju svoje suradnje potrebama partnerskih zemalja u razvoju. Naša važna partnerstva s UN-om i drugim multilateralnim organizacijama učvršćuju se.

Ovo prvo zajedničko objedinjeno izvješće namijenjeno je ne samo kao dokument za izvješćivanje nego i kao dio šire ponovne potvrde predanosti EU-a i njegovih država članica provedbi Programa do 2030., u partnerstvu sa zemljama u razvoju i drugim partnerima. Aktivnosti koje su sažeto prikazane u ovom Izvješću potvrđuju odlučnost u vezi sa suradnjom na stvaranju prosperitetnog, održivog i miroljubivog svijeta.